

Croatian A: literature – Standard level – Paper 1
Croate A : littérature – Niveau moyen – Épreuve 1
Croata A: literatura – Nivel medio – Prueba 1

Wednesday 4 May 2016 (afternoon)
Mercredi 4 mai 2016 (après-midi)
Miércoles 4 de mayo de 2016 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a guided literary analysis on one passage only. In your answer you must address both of the guiding questions provided.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse littéraire dirigée d'un seul des passages. Les deux questions d'orientation fournies doivent être traitées dans votre réponse.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis literario guiado sobre un solo pasaje. Debe abordar las dos preguntas de orientación en su respuesta.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Napišite književnu analizu **jednog** od dva navedena teksta. U svojoj analizi morate odgovoriti na oba navedena pitanja-smjernice:

1.

Maškara

Sasvim sam se zaboravila smijati. Ništa nije smiješno. Ništa nije ozbiljno. Imam masku na licu, a karneval nije počeo. Rekli su, nema karnevala. Ja sam svejedno kupila masku napravljenu od ljudske kože. Ispod nje se teško diše, ali to se ne vidi. Nosim je kao što neki ljudi nose perike. Nikada je ne skidam i spavam u njoj. Čuva me od komaraca kad je sparina. I od poljubaca. Hodam s njom kao sa štitom. Glas mi je nekako čvršći i dublji. Ne liči na cičanje i ne ječi, nego odzvanja strogo i dostojanstveno.

Nisam sasvim žena, a ni muškarac. Imam masku koja sakriva nedostatke. Napeta je poput bubnja i na njoj su nacrtane oči i bore. Ispod nje, ja se ne bojim. I moj korak, i držanje se popravilo otkada je na licu. Sada žustro i uspravno hodam, uzdignute glave i uvučenog trbuha, ne osvrćući se unazad. Narasla sam i kralježnica mi se ispravila. Ne, ne više ne nalikujem na sebe, ali sam sličnija njoj. To mi odgovara. Ona je tako lijepa, poput freske. Bez detalja. Freske se gledaju iz daljine. I mene gledaju iz daljine. Prazan prostor šeće zajedno sa mnom, okružuje me poput obruča, i u njemu ja sam nedirnuta. Više nisam u gužvi. Haljina mi je glatka poput dječjeg čela kad izlazim iz autobusa. Uvijek sam izglačana i ruke su mi čiste. Kosa mi je školski uredna, presječena ravnom, posve ravnom crtom po sredini. Ni vjetar je ne može razbarušiti. I pokreti su mi usklađeni. Ni prebrzi, ni prespori, nego ujednačeni. Sve na meni sluša masku. A ona je tako dobra. Ona me čuva. Više mi ne drhte koljena, i lice mi ne rumeni. Jeza se ne šulja po leđima, uz vratne pršljenove, i ne viče Ua. Sad dobro spavam. Cijelu noć u jednom jedinom dahu, bez snova. Noć više nije strašna. Noć je samo odmor. U njezinom mraku ne skrivaju se zločinci. Pobjegli su kad su vidjeli masku.

Da, promijenila sam se. Kupila sam masku, a karnevala nije bilo. Lijepo mi je pristajala, pa sam zaboravila na lice. Lice mi je postalo nevažno. Uvijek me je izdavalo. Stvaralo mi je probleme. Nalikovalo ispuhanom balonu ostavljenom na cesti. Uvijek je plakalo. Nisam se mogla pouzdati u njega. Bilo mi je neprijatelj. Kad sam navukla masku tiho je jaukulo. Ali ja se nisam obazirala. Trebala sam se spasiti. S licem, to ne bih uspjela.

Sada sam konačno zadovoljna. Ne sličim ni ocu, ni majci, ni baki, teti, strini ili ujaku. Nalik sam na masku iz prodavaonice. Ljudi se boje maski. Totemi su maske, i kipovi, i bogovi od mramora. Smrznuta lica izazivaju strahopoštovanje. Iz njih se ne mogu dokučiti tajne. Prošlost je u njima potonula i ništa se ne vidi. Ne vidi se ništa što se ne smije vidjeti.

Ja imam masku i nemam prošlost. Konačno je nemam. Uvijek je hodala za mnom kao sjenka, ranjiva i nejaka. Morala sam se brinuti za nju. Sve što je bilo budućnost ona je proždirala. Podsjećala sam na mačku kojoj konzerve vise o repu. Stalno je zveckala, ta moja prošlost. Nisam je se mogla otarasiti, uvijek kada bih se okrenula i ona bi zastala i zabaljila se u mene. Tako smo se gledale. Navikle smo jedna na drugu, ali nismo se voljele.

Kad sam kupila masku, prošlost je nestala. Čula sam je kako trči. Čvrsto sam stisnula usnice, bojeći se da je ne zazovem. Onda sam odahnula. Bila sam sretna što sam je izgubila. Više nisam imala ime i prezime. Život pod maskom počinjao je iz početka.

Prvo sam napravila Popis i Dnevni raspored. Lijepo, na bijelim papirićima popisala sam sve svoje vrline i mane. Onda sam mane zapalila u peći. Tako sam to riješila. Vrline sam objesila na zid, ostavljajući mjesto za upisivanje novih, koje ću steći sada kad imam masku. Dnevni raspored sam podijelila na sate i minute. Vrijeme je postalo važno. Šest sati spavanja je dovoljno za masku. Ostatak dana pažljivo trošim na korisne stvari. Perem zube nekoliko puta dnevno i radim gimnastiku uz otvoren prozor. Promijenila sam garderobu, zavjese i ishranu. Više ne vjerujem u dimnjačare i horoskope. Život mi ne ovisi o zvijezdama, već o maski.

Gledala sam kako se mijenjam. Konačno se je nešto desilo, i ja, bez imena i prezimena i bez spola, ja sam kao zmija skinula svoju staru kožu i nova mi je izrasla na ogoljenim mjestima. Ovog puta šare su se čudno složile, njihov uzorak sličan je prijetnji, moja koža razapela se preko kostiju, mesa i mišića kao platno. Sve na meni se zategnulo i postalo opasno.

50 Opazila sam da me se boje. Oni isti, kojih sam se bojala dok nisam kupila masku, sada me izbjegavaju. Prelaze ulicu i sakrivaju se u vežama kad me primijete, a ako se slučajno mimoiđemo, promrmljaju tiho pozdrav. Glas im drhti. Ja imam dugačke trepavice koje se ne miču.

55 Ispod maske još uvijek postoji moje pravo lice. Izgriženo od ljepila, i ružnije od mrtvačkog, ali moje. Smeta mi, no ne smijem ga se riješiti: na što bih onda stavila masku?

60 Sada je sve drugačije. Sve je jednostavnije. Živim novi život. Više se ne bojim neosvijetljenih ulica i napasnika s noževima i džepovima. Ne čitam članke o samoubojicama i zaklanim psima. Ne gledam televiziju. Mislim na karneval kojeg nema. Htjela bih zaplesati s maskom ispod zlatnih lampiona. Čekam taj dan koji ne dolazi. Stalno kažu, bit će jednom. Ja sam strpljiva. Pritajila sam se. Ne smijem se. Svako jutro pogledam kroz prozor, misleći da je došao, ali ništa. Ljudi šeću s djecom i psima, gore, dolje, lijevo, desno, ljube se i svađaju, trče i šepaju, a vrijeme prolazi. Maskenbal nikako da počne, a ja imam masku od najfinije kože, koja sakriva nedostatke, i duge trepavice koje se ne miču. Kralježnica mi je sasvim ravna i više se ne bojim. Čekam svoje vrijeme. Šutim i čekam.

65 Kad god se pogledam u ogledalo znam da će doći.

Sanja Pilić, *Ah Ludnica* (2007)

- (a) Analizirajte što maska omogućuje, a što sputava u životu pripovjedača.
- (b) Analizirajte kako pripovjedač isprepliće stvarne odlike maske i maskara, s njihovim prenesenim značenjima u ovom tekstu.

2.

Sparina

Iz nekog od raskriljenih stanova pohlepno si njušila miris vrućeg, kao puding gustog graha.

Tete iz dječjeg vrtića izvele su djecu u park.
Na zidu je pisalo *Tomica i Ivona*.

- 5 Širom otvoreni balkoni iznad puštali su zvukove dnevne rutine:
zveckanje posuđa i povlačenja vode u WC-u.

- Ovo je vrijeme otežalog disanja
kada srčani bolesnici umiru nečujnom, otmjenom smrću,
10 a novi stanari živahno unose kartonske kutije
prije no što su iz njihovih stanova
stigli provjetriti smrt.

Tatjana Gromača, *Utjeha kaosa* (2000)

- (a) Na koji način lirski subjekt ostvaruje kontrastne pojmove života i smrti?
- (b) Analizirajte kako zvukovi i mirisi doprinose ostvarenju lirske slike.
-